

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY

KPS-4100-07-01/2012

Nr ewid. 141/2012/P/12/104/KPS

Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2011 roku planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Warszawa maj 2012 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość
o gospodarność i skuteczność w służbie
publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się
powszechnym autorytetem najwyższy organ
kontroli państwowej, którego raporty będą
oczekiwanym i poszukiwanym źródłem
informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2011 roku
planu finansowego Państwowego
Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

Dyrektor Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Jacek Szczerbiński

Zatwierdzam:
Wojciech Misiąg

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 25 maja 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
Cel i zakres kontroli	4
Uwarunkowania prawne i organizacyjne.....	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	6
Ocena ogólna.....	6
Sprawozdawczość.....	8
Uwagi końcowe	8
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI.....	9
Księgi rachunkowe.....	9
Przychody PFRON.....	9
Należności	10
Ulgi we wpłatach na PFRON.....	13
Wydatki PFRON.....	14
Zadania realizowane przez Biuro i Oddziały PFRON.....	14
Wydatki bieżące własne.....	19
Dotacje budżetowe.....	22
Wydatki PFRON w układzie zadaniowym	22
Stan Funduszu na koniec 2011 r.....	23
Inne ustalenia kontroli	23
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI....	25
Protokół.....	25
Wystąpienie pokontrolne.....	25
Finansowe rezultaty kontroli.....	26

ZAŁĄCZNIKI

1. Wprowadzenie

Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny – od 2 stycznia do 12 kwietnia 2012 r. przeprowadziła na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ kontrolę wykonania w 2011 r. planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2011 r., określonego w ustawie budżetowej na rok 2011².

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. i została przeprowadzona pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności w Biurze Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej „Funduszem” lub „PFRON”. Kontrola przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa³.

Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Zasady orzekania o niepełnosprawności, zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych oraz szczegółowe zasady gospodarki finansowej PFRON określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴, zwana dalej „ustawą o rehabilitacji” oraz rozporządzenia wykonawcze wydane na jej podstawie. PFRON jest państwowym funduszem celowym i posiada osobowość prawną. Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd, a ich kompetencje wynikają z przepisów ustawy o rehabilitacji⁵.

Wykonanie zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji nadzoruje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁶, będący sekretarzem stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, który jest równocześnie prezesem Rady Nadzorczej PFRON. Nadzór nad Funduszem sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego⁷.

Przeciętne zatrudnienie w PFRON w 2011 r. wyniosło 934,09 etatu (w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej w 2011 r. zatrudnionych było 689 osób).

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

² Ustawa z dnia 20 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 29, poz. 150).

³ Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁴ Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 ze zm.

⁵ Art. 50 ust. 6 i art. 51 ust. 3 ustawy o rehabilitacji.

⁶ Art. 34 ustawy o rehabilitacji.

⁷ Art. 45 ust. 4 ustawy o rehabilitacji.

Zadania jednostek organizacyjnych Funduszu (Biura i 16 oddziałów), kompetencje członków Zarządu i Dyrektora Generalnego Funduszu oraz obowiązki, uprawnienia i zasady odpowiedzialności osób na stanowiskach kierowniczych określa regulamin organizacyjny PFRON, w brzmieniu nadanym zarządzeniami Prezesa Zarządu PFRON nr 52/2008 z dnia 31 lipca 2008 r. oraz 20/11 z dnia 8 lutego 2011 r.

W 2011 r., podobnie jak w latach poprzednich, zadania PFRON z zakresu gromadzenia przychodów realizowane były przez Biuro Funduszu w Warszawie, natomiast wydatki dokonywane były zarówno przez Biuro, jak i oddziały Funduszu (na podstawie limitów finansowych określanych przez Zarząd Funduszu na realizację konkretnych zadań). Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowane były także przez samorządy wojewódzkie oraz powiatowe ze środków przekazanych przez Prezesa Zarządu PFRON na podstawie algorytmu⁸ oraz przez podmioty, którym zlecono realizację ww. zadań na podstawie zawartych umów.

Gospodarka finansowa PFRON podlegała rygorom ustawy z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁹, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁰, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹¹ oraz innych przepisów określających gospodarkę finansową jednostek sektora finansów publicznych.

W ramach budżetu zadaniowego PFRON realizował następujące zadania: *Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych* (funkcja państwa pn. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*) oraz *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych* (funkcja państwa pn. *Rynek pracy*).

Wydatki publiczne poddane audytowi finansowemu typu poświadczającego w Biurze PFRON, stanowiły 13,7% wydatków bieżących własnych (193.492,6 tys. zł)¹² oraz 0,6% wydatków ogółem zrealizowanych przez PFRON (4.261.994 tys. zł).

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.).

⁹ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

¹⁰ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

¹² Na wydatki bieżące własne składały się wydatki poniesione na działalność bieżącą Funduszu (116.297,7 tys. zł) oraz odpis aktualizujący należności PFRON (77.194,9 tys. zł).

2. Podsumowanie wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za 2011 r.

Formułując powyższą ocenę Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła w szczególności następujące fakty:

- zrealizowanie zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zgodnie z planem finansowym PFRON, zarówno co do ich zakresu przedmiotowego, jak i wysokości zaplanowanych wydatków,
- odzyskanie w wyniku egzekucji administracyjnej w 2011 r. 55.735 tys. zł, tj. o 20.916 tys. zł (60%) więcej niż w 2010 r.,
- zwiększenie ilości prowadzonych postępowań zmierzających do ustalenia kwot zobowiązań pracodawców (na podstawie danych uzyskanych z ZUS, deklaracji, protokołów kontroli), w wyniku których Prezes Zarządu Funduszu wydał 3.646 decyzji określających wysokość zobowiązań pracodawców, tj. o 31,2% więcej niż w 2010 r. (2.508 decyzji) na kwotę główną 109.599 tys. zł.

Przychody Funduszu zostały zrealizowane w wysokości 4.677.502 tys. zł, co stanowiło 111,1% kwoty przychodów określonej ustawie budżetowej (4.210.364 tys. zł) i 107,9% planu po zmianach (4.334.959 tys. zł). Przychody Funduszu były wyższe od przychodów osiągniętych w roku poprzednim o 425.020 tys. zł (tj. o 10%). Na stan przychodów miały wpływ głównie zmiany przepisów ustawy o rehabilitacji¹³ w zakresie liczby podmiotów uprawnionych do wystawiania informacji o kwocie obniżenia wpłat na PFRON (średniomiesięcznie o około 56% mniej podmiotów)¹⁴ a także zmiany wysokości wpłat dokonywanych przez pracodawców posiadających status zakładu pracy chronionej z tytułu zwolnień z podatku dochodowego od osób fizycznych¹⁵.

¹³ Zmiana art. 22 ust. 1 ustawy o rehabilitacji. Wpłaty na Fundusz, o których mowa w art. 21, ulegają m.in. obniżeniu z tytułu zakupu usługi, z wyłączeniem handlu, lub produkcji pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, który osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (...). Według ust. 2 ww. artykułu, warunkiem obniżenia wpłaty jest terminowe uregulowanie należności za zrealizowaną produkcję lub usługę oraz otrzymanie informacji o kwocie obniżenia (...).

¹⁴ W 2010 r. (dane za listopad) z obniżenia wpłat skorzystało 10.059 podmiotów na kwotę 46.399,9 tys. zł, natomiast w 2011 r. (dane za listopad) z obniżenia wpłat skorzystało 4.437 podmiotów na kwotę 28.160,9 tys. zł.

¹⁵ Zmiana art. 38 ust. 2 pkt 1 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła nieprawidłowości dotyczące terminowości dokonywania odpisów aktualizujących wartość należności oraz przewlekłości postępowania egzekucyjnego, polegające na:

- naruszeniu obowiązujących procedur w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, dotyczących podmiotów (210 pozycji) objętych postępowaniem egzekucyjnym w latach 2003-2008, na łączną kwotę 4.890,9 tys. zł,
- utworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na kwotę 7.767,3 tys. zł w terminach niezgodnych z obowiązującymi w PFRON przepisami lub nieutworzeniu odpisu pomimo umorzenia zaległych wpłat w kwocie 22,4 tys. zł,
- dopuszczeniu do przedawnienia należności na kwotę 107,5 tys. zł¹⁶ wskutek przewlekłego postępowania z winy PFRON,
- późnym podejmowaniu postępowania egzekucyjnego lub niewystawieniu tytułów wykonawczych (po decyzjach określających wysokość zobowiązania) na kwotę 1.076,1 tys. zł,
- wydaniu pięciu decyzji odmawiających przyznania ulgi w spłacie należności z tytułu wpłat na PFRON na kwotę 827 tys. zł przez pracowników PFRON bez stosownych upoważnień.

Wydatki Funduszu w 2011 r. zostały zrealizowane w wysokości 4.261.994 tys. zł, tj. 99% (4.303.226 tys. zł) kwoty wydatków określonej w ustawie budżetowej oraz w wysokości 96,2% planu po zmianach. W porównaniu z 2010 r. wydatki Funduszu były niższe o 58.330 tys. zł, tj. o 1,3%.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegały na:

- dokonaniu wypłaty II transzy środków w kwocie 387 tys. zł dla partnera projektu „Aktywni razem – partnerstwo na rzecz wprowadzenia osób niepełnosprawnych na otwarty rynek pracy” pomimo, że do przedłożonego rozliczenia części środków z I transzy nie załączono historii rachunków bankowych, wymaganej postanowieniami zawartej umowy,
- dokonaniu zwrotu wadium na kwotę 361 tys. zł w dwóch postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego z naruszeniem art. 46 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych.

¹⁶ W grupach badawczych należności przedawniły się w latach 1997-2002, 1999-2002 i 1997-2005.

Zgodnie z przyjętymi w NIK kryteriami dokonywania oceny opartymi na wskaźnikach wartościowych, stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości w realizacji przychodów i wydatków nie spowodowały obniżenia oceny ogólnej, ponieważ ich wartość nie przekroczyła przyjętych progów istotności.

Prezes PFRON prawidłowo sprawował – określony w art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – nadzór i kontrolę nad gospodarką finansową PFRON.

Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdawczość roczną Funduszu. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli sprawozdania budżetowe:

- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2011 r. planu finansowego PFRON (Rb-40),
 - o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za IV kwartał (Rb-N),
 - o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń za IV kwartał (Rb-Z),
- zostały sporządzone terminowo i prawidłowo¹⁷, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej i przekazują prawdziwy i rzetelny obraz przychodów, wydatków, a także należności i zobowiązań.

Uwagi końcowe

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że realizacja wydatków PFRON w 2011 r. była ściśle związana ze statusem organizacyjno-prawnym Funduszu. W związku z tym, że ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych¹⁸ przewidywała utratę osobowości prawnej Funduszu z dniem 1 stycznia 2012 r., zaciąganie zobowiązań, zwłaszcza w I połowie 2011 r. uległo znacznemu ograniczeniu. Dopiero we wrześniu 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych¹⁹, która zmieniła pierwotne założenia nowelizacji ustawy o finansach publicznych i pozostawiła Fundusz w jego obecnym statusie organizacyjno-prawnym do końca 2014 r.

¹⁷ Zasady sporządzania sprawozdań określił Minister Finansów w rozporządzeniach: z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103) oraz z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247).

¹⁸ Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.

¹⁹ Dz. U. Nr 178, poz. 1061.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rzetelność ksiąg rachunkowych oraz skuteczność funkcjonowania w PFRON systemu rachunkowości. Oceny powyższe sformułowano na podstawie wyników przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych, bezpośredniego badania próby 94 dowodów i zapisów księgowych na łączną kwotę 26.273,5 tys. zł, z czego 87 dowodów na kwotę 21.863,3 tys. zł wybrano metodą monetarną²⁰, a siedem dowodów na kwotę 4.410,2 tys. zł wybrano w sposób celowy.

Badanie ww. próby w zakresie poprawności formalnej dowodów, ich kontroli bieżącej i dekretacji (badanie zgodności) nie wykazało nieprawidłowości. Badanie wiarygodności zapisów księgowych, tj. prawidłowości ich ujęcia w ewidencji księgowej wykazało, że zostały one ujęte we właściwej wartości oraz ze wskazaniem odpowiednich kont syntetycznych, a także we właściwych okresach sprawozdawczych.

W odniesieniu do ośmiu dowodów księgowych (wchodzących w skład próby wydatków) na kwotę 889,9 tys. zł ustalono, że płatności wynikające z zawartych umów dokonywane były na rzecz wykonawców przed terminem określonym w umowach. Wyprzedzenie wyniosło od sześciu do 21 dni. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że racjonalne gospodarowanie środkami budżetowymi, szczególnie w warunkach deficytu budżetowego wymaga, aby zobowiązania regulowane były bez nieuzasadnionego wyprzedzenia.

Przychody PFRON

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu przychodów Funduszu w 2011 r. Kwota przychodów określona w ustawie budżetowej w wysokości 4.210.364 tys. zł, została w ciągu roku zmniejszona w planie finansowym o 30.000 tys. zł (z powodu zmniejszenia dotacji z budżetu państwa na zrekompensowanie gminom 50% dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych) i zwiększona o 154.595 tys. zł (w wyniku uzyskania ponadplanowych przychodów z tytułu wpłat pracodawców na PFRON). Powyższe zmiany następowały po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP, poprzedzonych zgodami Ministra Finansów²¹. Podstawowymi źródłami przychodów Funduszu w 2011 r. były obowiązkowe wpłaty pracodawców w wysokości 3.794.350 tys. zł

²⁰ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

²¹ Zgodnie z art. 29 ust. 12 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

(81,1%) oraz dotacje z budżetu państwa, w wysokości 744.668 tys. zł (15,9%). Dane dotyczące przychodów przedstawiono w załączniku nr 1 do Informacji.

W porównaniu do 2010 r. przychody z tytułu obowiązkowych wpłat pracodawców były wyższe o 449.960 tys. zł, tj. o 13,5%.

W systemie Ewidencji Poboru Wpłat²² zaewidencjonowanych było 118.318 pracodawców, tj. o 4.141 więcej niż w tym samym dniu roku poprzedniego.

Na pozostałe przychody w kwocie 136.906 tys. zł, które stanowiły około 3% ogółu przychodów, składały się m.in.:

- odsetki od nieterminowych wpłat zakładów pracy - 30.555 tys. zł,
- wpływy ze zwrotów dotacji - 14.986 tys. zł,
- pozostałe odsetki - 3.804 tys. zł,
- inne przychody finansowe - 3.442,3 tys. zł (opłata prolongacyjna),
- pozostałe przychody operacyjne - 78.106 tys. zł.

Należności

W dniu 31 grudnia 2011 r. należności PFRON wynosiły 757.065 tys. zł. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że były one wyższe o 22.285 tys. zł (3%) niż w końcu poprzedniego roku oraz o 15.810 tys. zł (2,1%) od kwoty przewidzianej w planie. Największy udział miały należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, które wyniosły (brutto) 602.451 tys. zł (79,6%) i były wyższe o 6.420 tys. zł (1,1%) niż w końcu 2010 r. i o 12.451 tys. zł (o 2,1%) od kwoty przewidzianej w planie.

Jednocześnie w wyniku egzekucji administracyjnej w 2011 r. odzyskano 55.735 tys. zł, tj. o 20.916 tys. zł (60%) więcej niż w 2010 r., głównie dzięki wpłatom komorniczym w wysokości 29.921 tys. zł oraz wpłatom od podmiotów po upomnieniach w wysokości 25.017 tys. zł. Zwiększyła się również ilość prowadzonych przez Fundusz postępowań zmierzających do ustalenia kwot zobowiązań pracodawców (na podstawie danych o stanie zatrudnienia uzyskanych z ZUS, deklaracji, protokołów kontroli), w wyniku których Prezes Zarządu Funduszu wydał 3.646 decyzji określających wysokość zobowiązań pracodawców na kwotę główną 109.599 tys. zł, tj. o 1.138 decyzji więcej niż w 2010 r.

W dniu 31 grudnia 2011 r. odpisami aktualizującymi wartość należności z tytułu wpłat pracodawców na PFRON objętych było 394.055 tys. zł, tj. 72,2% odpisanych należności ogółem. Limit dla odpisów aktualizacyjnych, określony w planie finansowym wynosił

²² Na dzień 2 stycznia 2012 r.

55.000 tys. zł. Limit ten był niższy od przewidywanych potrzeb, które szacowano na 100.000 tys. zł. Kwota ustalona w ustawie budżetowej była niższa ze względu na konieczność zabezpieczenia w projekcie planu finansowego na 2011 r. przede wszystkim wydatków na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. W 2011 r. utworzono z tytułu wpłat pracodawców na PFRON odpisy w kwocie 54.057 tys. zł w odniesieniu do 1.154 podmiotów. Najwyższa Izba Kontroli uważa za pozytywny fakt, że na 2012 r. odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu wpłat na PFRON zostały zaplanowane w kwocie 225.366 tys. zł.

W 2011 r. w PFRON ujawniono przedawnienia z tytułu należnych wpłat na Fundusz od 79 podmiotów (w 2010 r. od 47) w wysokości 903,8 tys. zł. Kwota ta obejmowała przedawnienia należności z lat 1993–2005 i była wyższa niż w roku poprzednim o 104,9 tys. zł (13%). Najwyższa Izba Kontroli zauważa zintensyfikowanie działań w zakresie dochodzenia należności i zmniejszenie kwoty przedawnień powstałych z przyczyn leżących po stronie PFRON.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła nieprawidłowości dotyczące terminowości dokonywania odpisów aktualizujących wartość należności oraz przewlekłości postępowania egzekucyjnego.

Odpisy aktualizujące wartość należności były tworzone z opóźnieniem w stosunku do terminów wynikających z uchwały Zarządu Funduszu nr 591/2006 z dnia 17 listopada 2006 r., która w § 1 pkt 3 stanowi, że Zarząd Funduszu, na podstawie comiesięcznego zestawienia przedstawianego przez Wydział Wpłat Obowiązkowych, podejmuje decyzje w sprawie utworzenia odpisów aktualizujących w stosunku m.in. do zaległości dla których od terminu wymagalności zapłaty upłynęło sześć miesięcy. Tymczasem pierwsze odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu wpłat pracodawców na PFRON w kwocie 4.890,9 tys. zł, dotyczące podmiotów objętych postępowaniem egzekucyjnym w latach 2003 – 2008 (ogółem 210 pozycji) zostały zatwierdzone przez Zarząd Funduszu uchwałą nr 54/2011 dopiero w dniu 7 kwietnia 2011 r.

W siedmiu sprawach (z 18 badanych szczegółowo) stwierdzono, że odpisy tworzone w terminach od półtora miesiąca do powyżej jednego roku od wydania decyzji określającej wysokość zobowiązania lub nie utworzono takiego odpisu, tj.:

- w sześciu przypadkach odpisy na kwotę ogółem 7.767,3 tys. zł utworzono w 2011 r. (w tym jeden 3 stycznia 2012 r.), podczas gdy dotyczyły należności od podmiotów za lata 2006, 2007 i starszych,
- w przypadku jednego nie utworzono odpisu aktualizującego wartość należności za okresy 09/2009-12/2009 i 01/2010-05/2010, pomimo umorzenia decyzją Prezesa Zarządu

Funduszu (w dniu 10 marca 2011 r.) zaległych wpłat w kwocie głównej 22,4 tys. zł. W wyniku tego przychody zostały pomniejszone o zaksięgowane w koszty Funduszu umorzenia należności z tytułu wpłat pracodawców (761 *Pozostałe koszty operacyjne*, konto 761-03 *Odpisy aktualizujące wartość należności*). Zgodnie z art. 35b ust. 3 ustawy o rachunkowości należności umorzone winny pomniejszać dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

Na należności, które w 2011 r. zostały odpisane w księgach rachunkowych PFRON z powodu przedawnień, nie były tworzone odpisy aktualizujące ich wartość stosownie do art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości. Łączna kwota przedawnień w wysokości 903,8 tys. zł została odpisana w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

Pomimo zmniejszenia kwoty przedawnień z przyczyn leżących po stronie PFRON, w wyniku nierzetelnego prowadzenia postępowań administracyjnych własnych jednostek organizacyjnych dopuszczono do przedawnienia należności z tytułu obowiązkowych wpłat na Fundusz ogółem na kwotę 107,5 tys. zł (tj. 11,9% przedawnionych należności ogółem). Badanie siedmiu spraw²³ wykazało, że przyczyną przedawnień należności była przewlekłość postępowań w Funduszu w stosunku do podmiotów wykazujących zaległości, co było niezgodne z § 2 i § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁴. I tak:

- w przypadku trzech podmiotów nie wystawiono tytułów wykonawczych za zobowiązania z lat 1999 oraz 2000;
- w przypadku czterech podmiotów, postępowania m.in. zakończone wydaniem decyzji w sprawie określenia zobowiązań podmiotów za lata 1999-2002 wszczęto dopiero po dwóch latach od stwierdzenia braku należnej wpłaty, a postępowania egzekucyjne (tytuły wykonawcze) po trzech latach od wydania decyzji określającej zobowiązanie.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła ponadto w odniesieniu do trzech podmiotów²⁵ podejmowanie postępowań egzekucyjnych z opóźnieniem, w tym w zakresie wystawiania tytułów wykonawczych (po wydanych decyzjach określających wysokość zobowiązania). Stanowiło to naruszenie § 2 i § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym

²³ Nr ewid.: 32X0412G9, 32X0383E9, 87X0064L4; 55X0067L6; 61Z0006J1; 19X0585K6; 14X1597J9.

²⁴ Dz. U. z 2001, Nr 137, poz.1541, ze. zm.

²⁵ Sprawy nr 02V0552G0, nr 25X0310K8, nr 41X0045G4, z grupy 12 skontrolowanych podmiotów/dłużników o najwyższych zaległościach z tytułu wpłat na PFRON, w wysokości od 100 tys. zł do 6.600 tys. zł oraz trzech o zaległościach powyżej kwoty 50 tys. zł).

w administracji. Skutkiem tych opóźnień było powstanie zaległości (nieprzedawnionych) w wysokości 1.076,1 tys. zł, które zostały objęte odpisami aktualizacyjnymi²⁶.

Zdaniem NIK, świadczy to, że wniosek sformułowany przez Izbę po przeprowadzeniu kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 2010 r., w zakresie prowadzenia bieżącego monitoringu należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz odpisów aktualizujących ich wartość, nie został w pełni zrealizowany.

Ulgi we wpłatach na PFRON

W 2011 r. wpłynęło do PFRON 1.229 wniosków od pracodawców z prośbą o zastosowanie ulg we wpłatach (rozłożenie na raty zadłużenia lub odroczenie terminu wpłat na PFRON lub umorzenie zaległości), tj. o 487 wniosków (o 28,4%) mniej niż w roku poprzednim. W wyniku prowadzonego postępowania administracyjnego Prezes PFRON wydał 416 pozytywnych decyzji w sprawie ulg w kwocie głównej ogółem 55.410,8 tys. zł (plus odsetki w kwocie 11.872,8 tys. zł). Ponadto, zastosowano umorzenia zaległości w 35 sprawach na kwotę 1.328 tys. zł (kwota główna).

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia udzielanie ulg we wpłatach na PFRON, co potwierdzają wyniki badania 15 decyzji pozytywnych tj. 27,2% (wartości przyznanych ulg wraz z odsetkami) oraz 10 rozpatrzonych negatywnie, tj. 2,8% (kwoty zaległości wszystkich 375 decyzji odmawiających rozłożenia na raty). Decyzje te były zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, tj. z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa²⁷. Prezes Zarządu Funduszu przyznawał ulgi w spłacie należności lub odraczał spłaty zaległości i rozkładał je na raty, po terminowo prowadzonych postępowaniach oraz w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem pracodawcy lub interesem publicznym (art. 49 ust. 5c pkt 2 ww. ustawy). We wszystkich przypadkach naliczane były opłaty prolongacyjne.

Jednakże, w przypadku pięciu spraw (z 10 badanych) z wniosków stron o przyznanie ulgi w spłacie należności z tytułu wpłat na PFRON na kwotę 827 tys. zł, rozstrzygnięcia (decyzje) negatywne (nie wywołujące w chwili rozstrzygania dla Funduszu skutków finansowych) podjęto bez odpowiednich upoważnień Prezesa Zarządu Funduszu do tego rodzaju czynności. Sprawy te dotyczyły kwoty zaległości powyżej 50 tys. zł każda, podczas gdy upoważnienia uprawniały do wydawania decyzji przez wyznaczone osoby tylko „na zaległości publicznoprawne, które wraz z odsetkami za zwłokę mogły wynosić łącznie 50 tys. zł”.

²⁶ Uchwałami Zarządu Funduszu: nr 54/2011 z dnia 7 kwietnia 2011 r. i nr 301/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie utworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON.

²⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.

Wydatki PFRON

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu wydatków Funduszu w 2011 r.

Wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej w wysokości 4.303.226 tys. zł zostały w ciągu roku zmniejszone w planie finansowym o 30.000 tys. zł (z powodu zmniejszenia dotacji z budżetu państwa na zrekompensowanie gminom 50% dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych) i zwiększone o 154.595 tys. zł (w wyniku uzyskania ponadplanowych przychodów). Powyższe zmiany następowały po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP, poprzedzonych zgodami Ministra Finansów.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały:

- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - 2.751.871 tys. zł, tj. 64,8% ogółu wydatków,
- przelewy redystrybucyjne na zadania realizowane przez samorządy wojewódzkie i powiatowe na rzecz osób niepełnosprawnych oraz na koszty obsługi tych zadań – 768.978 tys. zł, tj. 18,1% ogółu wydatków,
- refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych - 126.549 tys. zł, tj. 3% ogółu wydatków.

Dane dotyczące wydatków przedstawiono w załączniku nr 1 do Informacji.

W dniu 31 grudnia 2011 r. zobowiązania PFRON wyniosły 75.676 tys. zł i były niższe o 6.198 tys. zł (7,6%) niż na koniec 2010 r., co należy ocenić pozytywnie. W strukturze zobowiązań 78% ogółu (59.118 tys. zł) dotyczyło rozrachunków z tytułu realizacji zadań (wpłat pracodawców na Fundusz), które były o 12.862 tys. zł (17,9%) niższe niż w 2010 r. Zobowiązania z tytułu zawartych umów w związku z realizacją zadań, pożyczek, w tym wymagalne nie wystąpiły.

Zadania realizowane przez Biuro i Oddziały PFRON

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia z punktu widzenia kryteriów gospodarności oraz celowości wydatkowanie środków na realizację zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji. Zrealizowane zadania były zgodne z planem finansowym PFRON, zarówno co do ich zakresu przedmiotowego, jak i wysokości zaplanowanych wydatków. Wydatki na te zadania wyniosły 4.048.733,2 tys. zł i były o 104.612,8 tys. zł (2,5%) niższe od zaplanowanych. W porównaniu do 2010 r. wydatki te były niższe o 34.603,5 tys. zł (0,8%).

Na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych Fundusz wydatkował 2.751.871,8 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach. W ww. kwocie 667.686 tys. zł stanowiła dotacja celowa budżetu państwa, która stanowiła 24,2% faktycznie poniesionych w 2011 r. wydatków z tego tytułu. Wydatki na ww. zadanie były o 94.960 tys. zł niższe od wydatków poniesionych w 2010 r., tj. o 3,3%.

Dane dotyczące liczby, stanu i wartości dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych przedstawiono w załączniku nr 2 do Informacji.

Na refundację składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych wydatkowano 126.549,2 tys. zł, tj. 85,5% planu po zmianach. Wydatki na to zadanie były o 14.331,5 tys. zł niższe od wydatków zrealizowanych w 2010 r., tj. o 10,2%. Z kwoty 126.549,2 tys. zł wydatkowano:

- a) kwotę 9,6 tys. zł na ubezpieczenie 21 niepełnosprawnych pracowników,
- b) kwotę 123.604,4 tys. zł na ubezpieczenie 36.456 osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą,
- c) kwotę 2.935,2 tys. zł na ubezpieczenie 2.390 niepełnosprawnych rolników lub zobowiązanych do płacenia składek za niepełnosprawnego domownika.

Na realizację programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej wydatkowano 38.661,1 tys. zł, tj. 62% planu po zmianach. Wydatki te były o 23.060,2 tys. zł wyższe od wydatków zrealizowanych w 2010 r., tj. o 147,8%. Powyższa kwota została wydatkowana na finansowanie siedmiu projektów POKL, dla których PFRON był beneficjentem systemowym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet I - „Zatrudnienie i Integracja społeczna” Działanie 1.3 - „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”. Niepełne wykorzystanie środków wynikało m.in. z nierozpoczęcia trzech projektów w pierwotnie planowanym terminie, z przyczyn niezależnych od PFRON.

Na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej (zpch) lub zakłady aktywności zawodowej (zaz) podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych wydatkowano 99.863,7 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W ww. kwocie 49.931,9 tys. zł stanowiła dotacja celowa budżetu państwa. Wydatki na to zadanie były o 60.134,9 tys. zł niższe od wydatków zrealizowanych w roku poprzednim, tj. o 37,6%.

W 2011 r., stosownie do postanowień art. 36 ust. 1 i 4 ustawy o rehabilitacji, Fundusz zlecał fundacjom i organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Na realizację 520 projektów PFRON wypłacił

łącznie 121.191,2 tys. zł (w tym zobowiązania z 2010 r.), co stanowiło 93% planu po zmianach. W stosunku do roku poprzedniego wydatki na ten cel wzrosły o 30.721,3 tys. zł, tj. o 34%.

W ramach wydatków poniesionych na zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym, szczegółową kontrolą objęto dwie umowy o najwyższej wartości zawarte w ramach VII konkursu na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych²⁸, na podstawie których wypłacono łącznie 4.195,7 tys. zł (13,4% wydatków dokonanych przez Biuro PFRON na zadania zlecane w 2011 r., bez zobowiązań 2010 r. oraz bez środków wydatkowanych na obsługę zadania). W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, projekty objęte ww. dofinansowaniem były zgodne z celami wskazanymi w ogłoszeniach o konkursie oraz wykazem zadań określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym²⁹, a zawarcie umów oraz wypłata środków poprzedzone było oceną formalną i merytoryczną projektów oraz przedłożeniem przez wnioskodawców wymaganych dokumentów (m.in. zaświadczeń z ZUS i US, dokumentów zabezpieczających prawidłowość realizacji zawartych umów oraz rozliczeń minimum 60% środków z I transzy w przypadku płatności II transzy). Niemniej jednak Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła nieprawidłowości w realizacji powyższych wydatków dotyczące publikacji ogłoszeń o konkursie, oceny ofert oraz rozliczania środków.

Informacja o wydłużeniu terminu składania wniosków w konkursie nr VII (uchwała nr 45/2011 Zarządu PFRON z dnia 28 marca 2011 r.), a także wyniki tego konkursu przyjęte uchwałami Zarządu PFRON: nr 176/2011 z dnia 31 sierpnia 2011 r. i 225/2011 z dnia 13 października 2011 r. (moduł I) oraz nr 197/2011 z dnia 15 września 2011 r. (moduł II), nie zostały opublikowane w BIP i w siedzibie PFRON. W BIP nie zostało opublikowane również ogłoszenie o przedmiotowym konkursie, co było to niezgodne z wymogami art. 13 ust. 3 oraz art. 15 ust. 2j ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁰ w związku z art. 36 ust. 3 ustawy o rehabilitacji. Brak publikacji ww. ogłoszeń stanowił naruszenie zasady jawności w gospodarowaniu środkami publicznymi, wyrażonej w art. 34 ust. 1 pkt 8 ustawy o finansach publicznych.

Przyjęto ofertę Fundacji Aktywnej Rehabilitacji (zleceniobiorca) na realizację projektu pn. „Kompleksowa aktywizacja społeczna i zawodowa osób poruszających się na wózku inwalidzkim”,

²⁸ Konkurs zorganizowany stosownie do zapisów art. 11 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.).

²⁹ Dz. U. Nr 29, poz. 172.

³⁰ Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 ze zm.

podczas gdy złożona oferta nie zawierała elementów wymaganych w ogłoszeniu o konkursie, tj. odniesienia przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego do celów operacyjnych, wartości wskaźników produktu, nakładu i rezultatu dla każdego celu operacyjnego projektu oraz opisu przynajmniej jednej formy wsparcia dla każdego celu operacyjnego. Najwyższa Izba Kontroli przyjęła w części wyjaśnienia o pilotażowym charakterze realizowanego projektu, zwróciła jednak uwagę, że jeśli dopuszczono możliwość odstąpienia od niektórych wymogów odnoszących się do treści oferty, to taka możliwość powinna być wyraźnie wskazana w ogłoszeniu.

Wypłaty drugiej transzy środków w ramach projektu „Aktywni razem – partnerstwo na rzecz wprowadzenia osób niepełnosprawnych na otwarty rynek pracy” realizowanego przez Wrocławski Sejmik Osób Niepełnosprawnych (Lider projektu) oraz Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ich Rodzin i Przyjaciół (partner projektu), w kwocie 387.011 zł³¹ dokonano, pomimo że do przedłożonego rozliczenia części środków z pierwszej transzy nie załączono historii rachunków bankowych zleceńbiorców. Było to niezgodne z § 4 ust. 6 ppkt 3) w zw. z ust. 5 ww. umowy.

Na programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej zaplanowano 348 tys. zł. W trakcie roku plan został zwiększony o 121.754 tys. zł, do 122.102 tys. zł. Wydatki wyniosły 96.572 tys. zł, co stanowiło 79,1% planu po zmianach, 100,2% wydatków z 2010 r. Wykorzystanie środków w kwocie niższej wynikało m.in. z mniejszego niż w latach ubiegłych zainteresowania beneficjentów uzyskaniem w 2011 r. dofinansowania z PFRON. Kontrola dofinansowania przyznanego w najwyższej w kwocie, tj. 1.363,1 tys. zł, na realizację programu pn. „Wsparcie dla Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych”, nie wykazała nieprawidłowości.

Na dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej PFRON zaplanował kwotę 1.500 tys. zł, którą w ciągu roku zmniejszono do kwoty 963 tys. zł³². Faktyczne wykonanie wyniosło 962,8 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i było niższe od wydatków zrealizowanych w 2010 r. o 80,7%. Ze środków na to zadanie dofinansowane zostały 142 zakłady pracy chronionej, w których zatrudnionych było 10.706,79 osób niepełnosprawnych (w przeliczeniu na etaty).

Na zwrot dodatkowych kosztów: budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych Fundusz zaplanował kwotę 1.458 tys. zł, którą

³¹ Umowa z dnia 4 października 2011 r. nr ZZB/000135/BF/D.

³² Przyczyną zmniejszenia było m.in. niespełnienie przez pracodawców warunków zawartych w umowach o dofinansowanie, co skutkowało niewypłaceniem środków z tytułu dofinansowania oraz spłata kredytów przez pracodawców przed terminem określonym w umowie kredytowej.

w trakcie roku zwiększono do kwoty 2.208 tys. zł³³. Faktyczne wykonanie wyniosło 1.802,2 tys. zł, tj. 81,6% planu po zmianach i było niższe od wydatków zrealizowanych w 2010 r. o 86,3%. PFRON zwrócił część kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych 257 zpch, w których zatrudnionych było 68.697 osób (w etatach), w tym 54.257 osoby niepełnosprawne.

Na refundację kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących³⁴ PFRON zaplanował kwotę 150 tys. zł, którą w trakcie 2011 r. zmniejszono do 50 tys. zł z powodu obawy, iż zaplanowane i nie wykonane w 2010 r. finansowanie certyfikatów zostanie zrealizowane w 2011 r. (w IV kwartale 2010 r. sfinansowano wydanie certyfikatów dla 101 psów i wydano kwotę 9,7 tys. zł, a 95% tej kwoty wydatkowano w grudniu 2010 r.). Pomimo działań podjętych przez Fundusz w celu rozpropagowania informacji o możliwości refundacji kosztów wydawania certyfikatów³⁵, wykonanie wyniosło 2,5% planu po zmianach, tj. 1,25 tys. zł (sfinansowano koszty wydania certyfikatów dla 2 psów).

W 2011 r. Fundusz dofinansował badania, ekspertyzy oraz analizy dotyczące rehabilitacji zawodowej i społecznej (zarówno zgłaszane przez jednostki badawcze, jak i własne Funduszu) wynikające z zawartych umów w kwocie 2.763,8 tys. zł oraz wydatkował na realizację działań wyrównujących różnice między regionami 39.286,3 tys. zł, co stanowiło 92,2% przyznanego oddziałom PFRON limitu środków.

Zadania realizowane przez samorządy powiatowe i wojewódzkie

W 2011 r. na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz pokrycie kosztów obsługi tych zadań Fundusz przekazał samorządom 768.978,3 tys. zł, co stanowiło 98,8% kwoty zaplanowanej (778.157 tys. zł), 18% wydatków ogółem Funduszu oraz 108% środków przekazanych w 2010 roku (710.491,7 tys. zł).

Samorządy powiatowe otrzymały od PFRON środki w wysokości 633.579,2 tys. zł (łącznie z kosztami obsługi realizowanych zadań), w tym na realizację zadań – 618.125,2 tys. zł. Wykorzystanie środków wyniosło 632.210,2 tys. zł, tj. 99,6% kwoty planowanej (634.487 tys. zł). Najwięcej środków na realizację zadań – 89% (549.371,9 tys. zł) samorządy powiatowe przeznaczyły na dofinansowanie:

³³ Było to związane z koniecznością wypłaty w I kwartale 2011 r. refundacji za IV kwartał 2010 r.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie wydawania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego (Dz. Nr 64, poz. 399).

³⁵ W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz umieścił na swojej stronie internetowej informację o możliwości i sposobie składania wniosków na finansowanie kosztów wydawania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego. Dodatkowo ww. informacja została w dniu 31 października 2011 r. przesłana pocztą mailową do podmiotów uprawnionych do wydawania przedmiotowych certyfikatów.

- kosztów działania 662 Warsztatów Terapii Zajęciowej (powstałych w latach poprzednich) – 345.513,3 tys. zł; z terapii w warsztatach skorzystało 23.552 uczestników;
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla 195.061 osób – 114.017 tys. zł;
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla 15.747 osób – 51.584,1 tys. zł;
- turnusów rehabilitacyjnych dla 52.648 osób – 38.257,5 tys. zł.

Samorządom wojewódzkim PFRON przekazał na zadania i obsługę środki w wysokości 135.399,1 tys. zł, tj. 94,2% planu (143.670 tys. zł), w tym na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych – 132.096,2 tys. zł. Środki zostały wykorzystane w kwocie 132.438,6 tys. zł (92,2% planu), w tym na dofinansowanie:

- kosztów utworzenia dwóch zakładów aktywności zawodowej – 3.753 tys. zł oraz kosztów działania 65 zakładów aktywności zawodowej, w których zatrudniono 2.447 osób niepełnosprawnych – 52.795,5 tys. zł;
- robót budowlanych w 140 obiektach służących rehabilitacji – 50.013,6 tys. zł;
- zadań zleconych 1.045 fundacjom oraz organizacjom pozarządowym – w kwocie 22.649,5 tys. zł.

Kontrola terminowości przekazywania środków przez Funduszu w dwóch wybranych miesiącach 2011 r. wykazała, że wnioski o wypłatę środków realizowane były przez PFRON w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (14 dni od daty zarejestrowania wniosków w PFRON).

Wydatki bieżące własne

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Prezesa Zarządu PFRON zmierzające do oszczędnego wydatkowania w 2011 r. środków przeznaczonych na działalność bieżącą PFRON i na wydatki inwestycyjne. Zrealizowane w 2011 r. wydatki i koszty bieżące (własne) Funduszu wyniosły 193.492,6 tys. zł, tj. 85,9% planu i były niższe o 28.404,7 tys. zł (o 12,8%) niż w 2010 r. Wydatki z przeznaczeniem na działalność bieżącą Biura i Oddziałów wyniosły 79,6% kwoty planowanej i stanowiły 2,7% wydatków ogółem zrealizowanych w 2011 r. W porównaniu do 2010 r. wydatki na funkcjonowanie Funduszu były niższe o 14.636,9 tys. zł, tj. o 12,8%. W wydatkach bieżących niższe wykonanie planu wydatków

dotyczyło m.in. zakupu: materiałów i wyposażenia, usług remontowych, usług pozostałych. Wydatki te zrealizowano odpowiednio w 62,5%, w 37% i w 59,8%.

W wysokości niższej niż zakładano zrealizowano także plan wydatków inwestycyjnych (własnych) i wydatków na zakupy inwestycyjne (własne). Wydatki te zrealizowano w kwocie 16.102,9 tys. zł, co stanowiło 40,2% planu po zmianach. Z kwoty tej sfinansowano m.in. modyfikację systemu SODiR³⁶ (10.374,6 tys. zł), modernizację pomieszczeń biurowych (2.329,1 tys. zł), zakup sprzętu komputerowego, licencji i oprogramowań komputerowych (1.406,9 tys. zł).

Niepełna realizacja wydatków bieżących i inwestycyjnych spowodowana była niepewnością kontynuacji działalności PFRON po 2011 r. Dopiero we wrześniu 2011 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych, która pozostawiła Fundusz w jego obecnym statusie organizacyjno-prawnym do końca 2014 r.

Szczegółową kontrolą objęto wydatki w łącznej kwocie 26.273,5 tys. zł, co stanowiło 13,7% wydatków bieżących (własnych) poniesionych przez PFRON w 2011 r. Wydatki te dokonywane były zgodnie z planem finansowym PFRON, w sposób celowy oraz zgodnie z procedurami określonymi w ustawie Prawo zamówień publicznych. W przypadku dwóch spośród czterech badanych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zwroty wadium w wysokości ogółem 361 tys. zł nastąpiły z naruszeniem art. 46 ust. 1 ww. ustawy, tj. 12 i 32 dni po wyborze najkorzystniejszej oferty.

Wydatki na wynagrodzenia zaplanowano w ustawie budżetowej w kwocie 52.282 tys. zł, tj. w wysokości kwoty planowanej w ustawie budżetowej na rok 2010. Wykonanie wyniosło 52.274 tys. zł i było niższe od planu o 8 tys. zł (o 0,02%). Wydatki na wynagrodzenia stanowiły 1,2 % ogółu wydatków i 44,9% wydatków i kosztów na działalność bieżącą Funduszu. W porównaniu do 2010 r. wydatki poniesione na wynagrodzenia w 2011 r. były wyższe o 158 tys. zł (o 0,3%).

Przeciętne wynagrodzenie osobowe wypłacone w 2011 r. wyniosło 4.663,51 zł (bez nagrody rocznej – 4.414,00 zł) i było niższe od przeciętnego wynagrodzenia osobowego w 2010 r. o 26,8 zł, tj. o 0,6%.

W planie na 2011 r. przewidziano zatrudnienie pracowników na 933,25 etatach (tj. w wysokości planowanej na 2010 r.), w tym 580 etatów w Biurze PFRON oraz na 353,25 etatu w oddziałach Funduszu. Przeciętne zatrudnienie wyniosło 934,09 etatu i było wyższe niż

³⁶ System Obsługi Dofinansowań i Refundacji.

w 2010 r. (925,95) o 8,14 etatu (o 0,9%), natomiast w stosunku do planowanego średniorocznego zatrudnienia w 2011 r. wykonanie było wyższe o 0,84 etatu.

Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń przedstawiono w załączniku nr 3 do Informacji.

Ponadto, w Biurze Funduszu część zadań zrealizowano poprzez zawarcie 246 umów zleceń i o dzieło (tj. mniej o 48 umów w stosunku do 2010 r.). Z pracownikami Funduszu zawarto łącznie osiem umów (o 25 mniej niż a w 2010 r.), co stanowiło 3,2% wszystkich obowiązujących umów w 2011 r., a ich wartość wyniosła 90,2 tys. zł, tj. 7,7% wynagrodzeń bezosobowych. W wyniku badania próby 34 umów (w tym wszystkich umów zawartych z pracownikami Funduszu) na łączną kwotę 287,9 tys. zł, tj. 24,7% wydatków poniesionych na wynagrodzenia bezosobowe stwierdzono, że wszystkie wnioski o zawarcie umowy, same umowy zlecenia oraz umowy o dzieło, a także protokoły odbioru przedmiotu umowy zostały sporządzone według obowiązujących w Funduszu wzorów i formularzy. W każdej sprawie kolejność postępowania była zgodna z obowiązującymi procedurami³⁷. W odniesieniu do umów zawartych z pracownikami Funduszu ustalono, że zakres przedmiotu umowy zawartej z pracownikiem Funduszu nie pokrywał się z zakresem obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień poszczególnych pracowników.

Kontrola realizacji siedmiu umów zawartych z pracownikami PFRON na korzystanie z samochodu prywatnego do celów służbowych wykazała zgodność ich rozliczeń z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r.³⁸ i zasadami określonymi przez Prezesa Zarządu PFRON w zarządzeniu nr 52/2002 z dnia 22 maja 2002 r.

W wyniku kontroli dokonywania przez Biuro PFRON w 2011 r. opłat abonamentowych ustalono, że opłaty te były dokonywane za wszystkie używane odbiorniki, tj.: 163 odbiorniki radiowe (biurowe), 15 radioodbiorników samochodowych i dziewięć odbiorników telewizyjnych, zgodnie z ustawą z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych³⁹.

³⁷ Zarządzenie Nr 61/2004 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 28 września 2004 r. w sprawie zasad zawierania w PFRON umów zlecenia lub umów o dzieło z osobami fizycznymi.

³⁸ w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271).

³⁹ Dz. U. Nr 85, poz. 728 ze zm.

Dotacje budżetowe

W 2011 r. dotacje z budżetu państwa w 2011 r. wyniosły 744.668 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach (749.486 tys. zł) i zostały wykorzystane na:

- realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (27.050 tys. zł),
- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (667.686 tys. zł),
- zrekompensowanie gminom 50% dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych (49.932 tys. zł).

Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła nieprawidłowości w wykorzystaniu ww. dotacji.

Wydatki PFRON w układzie zadaniowym

W uzasadnieniu do ustawy budżetowej wydatki Funduszu w 2011 r. zostały zaplanowane do realizacji w dwóch funkcjach państwa: funkcja 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* oraz funkcja 14 *Rynek Pracy*, w podziale na zadania i podzadania wraz z opisem celów i mierników wykonania. Fundusz w 2011 r. realizował dwa zadania:

- 13.2 *Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych*, dla którego miernikiem była *liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami w zakresie rehabilitacji społecznej, które korzystają z różnych form wsparcia*;
- 14.3 *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych*, dla którego miernikiem była *liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej, które korzystają z różnych form wsparcia w przeliczeniu na pełny etat*.

Zadania i podzadania ujęte w planowanych wydatkach Funduszu w układzie zadaniowym oraz treść ich celów odzwierciedlały priorytety i obszar działalności PFRON określone w ustawie o rehabilitacji.

W ocenie NIK wydatki budżetu w układzie zadaniowym były na bieżąco korygowane stosownie do zmian wprowadzanych do budżetu PFRON w układzie tradycyjnym. Wykonanie planu wydatków w układzie zadaniowym (po zmianach) wykazano w kwocie równej kwocie wykonania planu wydatków w układzie tradycyjnym (po zmianach). Dla realizacji celów zadań i podzadań przyjęto następujące mierniki: „*Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami w zakresie rehabilitacji społecznej, które korzystają z różnych form wsparcia*” (dla zadania 13.2), „*Stosunek procentowy liczby osób niepełnosprawnych, objętych działaniami w zakresie rehabilitacji społecznej do liczby osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej*” (dla podzadania 13.2.1.), „*Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie (PFRON)*” (dla podzadania 13.2.2.), „*Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej,*

które korzystają z różnych form wsparcia w przeliczeniu na pełny etat” (dla zadania 14.3.), „Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych” (dla podzadania 14.3.2.). Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że wartości docelowe tych mierników zostały osiągnięte.

Stan Funduszu na koniec 2011 r.

Stan Funduszu w dniu 31 grudnia 2011 r. wynosił 640.557 tys. zł i był o 431.611 tys. zł (206,6%) wyższy niż na początku roku oraz o 577.550 tys. zł (916,6%) wyższy niż w planie według ustawy budżetowej. Na stan Funduszu na koniec roku⁴⁰ składały się:

- środki pieniężne w wysokości 440.303 tys. zł (stan o 18 razy wyższy od zaplanowanego), w tym 250.000 tys. zł w formie depozytu terminowego u Ministra Finansów,
- należności w wysokości 757.065 tys. zł, w tym z tytułu obowiązkowych wpłat na Fundusz) w wysokości 602.451 tys. zł (stan wyższy od zaplanowanego o 2,1%),
- zobowiązania (in minus) w wysokości 75.677 tys. zł, w tym 59.118 tys. zł z tytułu wpłat pracodawców na PFRON (stan wyższy od zaplanowanego o 14,8%).

Ponadto, zgodnie ze sprawozdaniem finansowym PFRON za 2011 r.⁴¹ w stanie Funduszu na koniec roku wykazano m.in.: wartości niematerialne i prawne w kwocie 33.011 tys. zł, rzeczowe aktywa trwałe w kwocie 36.663 tys. zł oraz odpisy aktualizujące wartość należności w kwocie 545.405 tys. zł.

Wyższy niż planowano stan Funduszu na koniec roku wynikał ze zwiększenia przychodów Funduszu z tytułu wpłat obowiązkowych od pracodawców, spowodowanego wprowadzeniem w listopadzie 2010 r. zmiany w ustawie o rehabilitacji, polegającej na ograniczeniu kręgu podmiotów uprawnionych do wystawiania informacji o kwocie obniżenia wpłat na PFRON i zmiany wysokości wpłat dokonywanych przez pracodawców posiadających status zakładu pracy chronionej oraz niższą od zakładanej realizacją wydatków.

Inne ustalenia kontroli

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie zadań audytu wewnętrznego i kontroli wewnętrznej.

Wydział Audytu Wewnętrznego PFRON przeprowadził, zgodnie z planem, 24 zadania audytowe, w tym w ramach tematu „Realizacja zadań zleczanych na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji” sprawdzono działalność 16 oddziałów Funduszu. Zalecenia (53) służące

⁴⁰ wg sprawozdania Rb-40 z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2011 r. planu finansowego PFRON, opracowanego zgodnie z zasadami sporządzania sprawozdań określonymi przez Ministra Finansów w rozporządzeniu z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

⁴¹ sporządzonym w dniu 29 lutego 2012 r.

poprawie jakości i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w PFRON sformułowano w przypadku 20 zadań audytowych.

Wydział Kontroli Funduszu przeprowadził 172 kontrole, z tego 28 kontroli samorządów powiatowych w zakresie wykorzystania środków PFRON (przekazanych im według algorytmu), 29 kontroli beneficjentów programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON oraz fundacji i organizacji pozarządowych realizujących zadania zlecane przez PFRON, 10 kontroli w jednostkach organizacyjnych PFRON, 101 kontroli beneficjentów PFRON (tj. pracodawców, którzy uzyskali dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz refundację składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych). Nieprawidłowości i uchybienia stwierdzono w 140 przypadkach. Oddziały PFRON przeprowadziły u beneficjentów Funduszu łącznie 1.780 kontroli, które objęły 94 zakłady pracy chronionej, 1.229 osób fizycznych oraz 457 innych podmiotów. Nieprawidłowości i uchybienia stwierdzono w 349 przypadkach.

Zarząd Funduszu sprawował nadzór nad wykonaniem planu finansowego PFRON poprzez m.in. omawianie na posiedzeniach Zarządu wyników audytów wewnętrznych, wyników kontroli, comiesięcznych sprawozdań z działalności komórek organizacyjnych PFRON, w tym sprawozdań z realizacji planu finansowego Funduszu w 2011 r. (sporządzanego przez Wydział Finansowy) i wydawanie dyrektorom właściwych jednostek organizacyjnych odpowiednich zaleceń.

Fundusz zrealizował wnioski sformułowane przez Najwyższą Izbę Kontroli po kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 2010 r. za wyjątkiem wniosku w zakresie prowadzenia bieżącego monitoringu należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz odpisów aktualizujących ich wartość.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

Protokół

Protokół kontroli został podpisany w dniu 12 kwietnia 2012 r. Do protokołu nie wniesiono zastrzeżeń. Zarząd Funduszu skorzystał z przysługującego prawa i w dniu 16 kwietnia 2012 r. – na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK – złożył wyjaśnienia, co do przyczyn i okoliczności powstania zdarzeń opisanych w protokole kontroli.

Wystąpienie pokontrolne

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym w dniu 24 kwietnia 2012 r. do Prezesa Zarządu PFRON o:

- 1) wzmocnienie działań w zakresie bieżącego monitoringu należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz odpisów aktualizujących ich wartość, w szczególności wyeliminowanie opóźnień w tworzeniu odpisów;
- 2) podjęcie skutecznych działań zmierzających do zapobiegania przedawnieniom należności, w tym poprzez bezzwłoczne podejmowanie czynności egzekucyjnych;
- 3) wydawanie decyzji w sprawie ulg z tytułu wpłat na PFRON w ramach udzielonych w Funduszu upoważnień;
- 4) publikowanie ogłoszeń o konkursach ofert na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz o wynikach tych konkursów w sposób i w zakresie określonym w art. 13 ust. 3 oraz art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w związku z art. 36 ust. 3 ustawy o rehabilitacji;
- 5) dokonywanie płatności na rzecz wykonawców dostaw, usług i robót z możliwie najmniejszym wyprzedzeniem w stosunku do obligatoryjnych terminów płatności.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Prezes Zarządu PFRON podał m.in., że w 2012 r. odpisy aktualizujące wartość należności będą tworzone zgodnie z uchwałą nr 591/2006 Zarządu PFRON, szczególnym nadzorem zostaną objęte należności za okres 2007-2009, do dnia 31 maja 2012 r. zostaną uporządkowane kwestie związane z treścią udzielonych w Funduszu upoważnień do wydawania decyzji w sprawie ulg z tytułu wpłat na PFRON, na bieżąco będzie dokonywana weryfikacja terminów zapłaty umieszczonych na dowodach zakupu towarów, usług i robót.

Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty kontroli złożyły się nieprawidłowości polegające na uszczupleniu przychodów w wyniku przedawnienia należności wskutek przewlekłego postępowania na kwotę 107,5 tys. zł. (str. 12)

Załącznik nr 1

Wykonanie planu finansowego PFRON - według sprawozdania Rb-40

Część A

w tys. zł

Lp.	Treść	Wykonanie 2010 r.	Rok sprawozdawczy					
			Plan na 2011 r. wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie 2011 roku	% (6 : 3)	% (6 : 4)	% (6 : 5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	4 320 324	4 303 226	4 427 821	4 261 994	98.65	99.04	96.25
1.	Wydatki bieżące	4 299 735	4 263 083	4 336 959	4 205 413	97.81	98.65	96.97
2.	Wydatki inwestycyjne	20 590	40 143	90 862	56 581	274.80	140.95	62.27
1.	Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami - art. 47 ust. 1 pkt 1	1 548		49 770	39 286	2 537.81	x	78.94
1.1	- wydatki bieżące	21		1 000	646	3 084.67	x	64.59
1.2	- wydatki inwestycyjne	1 527		48 770	38 640	2 530.31	x	79.23
2.	Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej - art. 47 ust. 1 pkt 2 - wydatki bieżące	15 601	62 353	62 353	38 661	247.81	62.00	62.00
3.	Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 26a	2 846 832	2 954 257	2 753 211	2 751 872	96.66	93.15	99.95
4.	Programy rządowe - art. 47 ust. 1 pkt 3	1 600				x	x	x
4.1	- wydatki bieżące	1 600				x	x	x
5.	Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 47 ust. 2	159 999	160 000	100 000	99 864	62.42	62.41	99.86
6.	Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.b	1 390	1 356	5 356	2 764	198.83	203.82	51.60
6.1	- wydatki bieżące	1 390	1 356	5 356	2 764	198.83	203.82	51.60
7.	Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących art. 20b	10	150	50	1	12.84	0.83	2.50
8.	Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.a	96 334	348	122 102	96 572	100.25	27 750.58	79.09
8.1	- wydatki bieżące	95 925	348	121 892	96 425	100.52	27 708.45	79.11
8.2	- wydatki inwestycyjne	409		210	147	35.84	x	69.82
9.	Dofinansowanie oprocentowania kredytów bankowych - art. 32 ust. 1 pkt 1	4 998	1 500	963	963	19.26	64.19	99.98
9.1	- wydatki bieżące	4 998	1 500	963	963	19.26	64.19	99.98
10.	Zwrot kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładów, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust. 1 pkt 2	13 182	1 458	2 208	1 802	13.67	123.61	81.62
10.1	- wydatki bieżące	8 346	1 376	1 787	1 460	17.49	106.08	81.68
10.2	- wydatki inwestycyjne	4 836	82	421	343	7.08	417.73	81.36
11.	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne - art.25a	140 881	187 325	147 946	126 549	89.83	67.56	85.54
12.	Zadania zlecane - art. 36	90 470	20 000	131 000	121 191	133.96	605.96	92.51
12.1	- wydatki bieżące	89 454	20 000	129 600	119 843	133.97	599.21	92.47
12.2	- wydatki inwestycyjne	1 016		1 400	1 348	132.70	x	96.30
13.	Przelewy redystrybucyjne wymienione w części B pkt III ppkt 6	710 492	640 004	778 157	768 978	108.23	120.15	98.82
14.	Wydatki bieżące (własne), z tego:	221 897	225 015	225 015	193 493	87.20	85.99	85.99
14.1	- wynagrodzenia	52 116	52 282	52 282	52 274	100.30	99.98	99.98
14.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	7 447	8 558	8 558	7 525	101.05	87.93	87.93
14.3	- składki na Fundusz Pracy	1 089	1 311	1 311	1 029	94.51	78.49	78.49
14.4	- wynagrodzenia bezosobowe	1 162	1 200	1 200	1 165	100.30	97.10	97.10
14.5	- pozostałe, w tym:	69 121	82 664	82 664	54 305	78.56	65.69	65.69
14.5.1	- zakup usług remontowych	733	1 925	1 925	713	97.24	37.02	37.02
14.5.2	- amortyzacja majątku trwałego	18 628	22 300	22 300	16 346	87.75	73.30	73.30
14.6	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na	90 963	79 000	79 000	77 195	84.86	97.72	97.72
15.	Wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	1 945	3 421	3 421	2 157	110.86	63.04	63.04
16.	Wydatki inwestycyjne (własne) i zakupy inwestycyjne (własne)	12 801	40 061	40 061	16 103	125.79	40.20	40.20
17.	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	344	5 978	5 978	1 509	439.06	25.24	25.24
18.	Usuwanie skutków powodzi			230	230	x	x	99.86

Część B

Lp.	Treść	Paragrafy	Wykonanie 2010 r.	Rok sprawozdawczy					
				Plan na 2011 r. wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonani e 2011 roku	% (6:3)	% (6:4)	% (6:5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.	Stan funduszu na początek roku	x	263 987	115 808	115 808	208 946	79.15	180.42	180.42
	<i>w tym:</i>								
1.	Środki pieniężne	x	50 430	1 000	1 000	59 556	118.10	5 955.61	5 955.61
2.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	x	63 527						
3.	Należności, w tym:	x	715 921	744 222	744 222	734 780	102.63	98.73	98.73
3.1	- należności z tytułu wpłat	x	585 644	640 000	640 000	596 031	101.77	93.13	93.13
3.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	x	17 234	17 500	17 500	15 476	89.80	88.43	88.43
4.	Zobowiązania (minus)	x	-72 158	-81 298	-81 298	-81 875	113.47	100.71	100.71
4.1	- pozostałe, z tego:	x	-72 158	-81 298	-81 298	-81 875	113.47	100.71	100.71
4.1.1	- niewymagalne			-81 298	-81 298	-81 875	x	100.71	100.71
4.1.2	- wymagalne		-72 158						
II.	Przychody	x	4 252 482	4 210 364	4 334 959	4 677 502	109.99	111.09	107.90
1.	Dotacje z budżetu państwa, w tym:	2007, 2430	762 954	779 486	749 486	744 668	97.60	95.53	99.36
1.1	- dotacja celowa na realizację programów finansowanych z udziałem środków UE	2007	23 955	31 800	31 800	27 050	112.92	85.06	85.06
2.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	x	33						
3.	Składki i opłaty (przypis)	0850	3 344 395	3 300 000	3 454 595	3 794 350	113.45	114.98	109.83
4.	Przelewy redystrybucyjne (zwroty przez samorządy wojewódzkie i powiatowe środków niewykorzystanych w poprzednim roku)	2960	3 288	2 378	2 378	1 579	48.02	66.39	66.39
5.	Pozostałe przychody (przypis)	x	141 812	128 500	128 500	136 906	96.54	106.54	106.54
III.	Wydatki	x	4 320 324	4 303 226	4 427 821	4 261 994	98.65	99.04	96.25
1.	Dotacje na realizację zadań bieżących	x	3 283 833	3 335 665	3 164 788	3 121 418	95.05	93.58	98.63
1.1	- dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych		176 125	170 137	121 038	113 326	64.34	66.61	93.63
1.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	2440	173 785	160 784	111 685	107 527	61.87	66.88	96.28
1.1.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	2449	2 340	9 353	9 353	5 799	247.81	62.00	62.00
1.2	- dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych		3 107 707	3 165 528	3 043 750	3 008 092	96.79	95.03	98.83
1.2.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	2450	3 107 707	3 165 528	3 043 750	3 008 092	96.79	95.03	98.83
2.	Transfery na rzecz ludności	x	69 909	3 421	110 021	87 154	124.67	2 547.61	79.22
2.1	- różne wydatki na rzecz osób fizycznych	3030	67 963		106 600	84 997	125.06	x	79.73
2.2	- wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	3020	1 945	3 421	3 421	2 157	110.86	63.04	63.04
3.	Środki z Unii Europejskiej	x	13 261	53 000	53 000	32 862	247.81	62.00	62.00
4.	Wydatki bieżące (własne)	x	221 897	225 015	225 015	193 493	87.20	85.99	85.99
4.1	- wynagrodzenia		52 116	52 282	52 282	52 274	100.30	99.98	99.98
4.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4010 i 4100	52 116	52 282	52 282	52 274	100.30	99.98	99.98
4.2	- składki na ubezpieczenia społeczne		7 447	8 558	8 558	7 525	101.05	87.93	87.93
4.2.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4110	7 447	8 558	8 558	7 525	101.05	87.93	87.93
4.3	- składki na Fundusz Pracy		1 089	1 311	1 311	1 029	94.51	78.49	78.49
4.3.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4120	1 089	1 311	1 311	1 029	94.51	78.49	78.49
4.3.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4129							
4.4	- wynagrodzenia bezosobowe		1 162	1 200	1 200	1 165	100.30	97.10	97.10
4.4.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4170	1 162	1 200	1 200	1 165	100.30	97.10	97.10
4.5	- pozostałe	x	69 121	82 664	82 664	54 305	78.56	65.69	65.69
4.5.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	x	69 121	82 664	82 664	54 305	78.56	65.69	65.69

Lp.	Treść	Paragrafy	Wykonanie 2010 r.	Rok sprawozdawczy					
				Plan na 2011 r. wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonani e 2011 roku	% (6 : 3)	% (6 : 4)	% (6 : 5)
4.5.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE w tym:	x							
	- zakup usług remontowych	4270	733	1 925	1 925	713	97.24	37.02	37.02
	- amortyzacja majątku trwałego	4720	18 628	22 300	22 300	16 346	87.75	73.30	73.30
4.6	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	4810	90 963	79 000	79 000	77 195	84.86	97.72	97.72
5.	<i>Wydatki inwestycyjne</i>	x	20 590	40 143	90 862	56 581	274.80	140.95	62.27
5.1	- wydatki inwestycyjne (własne) i wydatki na zakupy inwestycyjne (własne)		12 801	40 061	40 061	16 103	125.79	40.20	40.20
5.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	6110, 6120	12 801	40 061	40 061	16 103	125.79	40.20	40.20
5.2	- dotacje inwestycyjne		7 788	82	50 801	40 478	519.73	49 363.18	79.68
5.2.1	- dla sektora finansów publicznych	6260	1 627		48 955	38 794	2 383.70	x	79.24
5.2.2	- dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	6270	6 161	82	1 846	1 684	27.33	2 053.38	91.21
6.	<i>Przelewy redystrybucyjne</i>	2960	710 492	640 004	778 157	768 978	108.23	120.15	98.82
	z tego dla :								
6.1	- samorządów wojewódzkich na realizację zadań		75 749	89 025	140 165	132 096	174.39	148.38	94.24
6.2	- samorządów wojewódzkich na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań		1 890	2 240	3 505	3 303	174.74	147.45	94.23
6.3	- samorządów powiatowych na realizację zadań		617 431	535 363	619 011	618 125	100.11	115.46	99.86
6.4	- samorządów powiatowych na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań		15 422	13 376	15 476	15 454	100.21	115.53	99.86
7.	<i>Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości</i>	x	344	5 978	5 978	1 509	439.06	25.24	25.24
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III) *)	x	208 946	63 007	63 007	640 557	306.57	1 016.64	1 016.64
	w tym:								
1.	Środki pieniężne	x	59 556	23 652	23 652	440 303	739.31	1 861.59	1 861.59
2.	Należności, w tym:	x	734 780	741 255	741 255	757 065	103.03	102.13	102.13
2.1	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	x	596 031	590 000	590 000	602 451	101.08	102.11	102.11
2.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	x	15 476	18 000	18 000	12 614	81.51	70.08	70.08
3.	Zobowiązania (minus)	x	-81 875	-65 936	-65 936	-75 677	92.43	114.77	114.77
3.1	- pozostałe, z tego:	x	-81 875	-65 936	-65 936	-75 677	92.43	114.77	114.77
3.1.1	- niewymagalne		-81 875	-65 936	-65 936	-75 677	92.43	114.77	114.77

*)

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie:

12 801 tys. zł

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Plan według ustawy budżetowej" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie:

40 061 tys. zł

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie "Plan po zmianach" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie:

40 061 tys. zł

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie " Wykonanie 2011 roku" powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie:

16 103 tys. zł

Uwaga

Dane liczbowe ujęte w tabelach zostały zaokrąglone do pełnych tysięcy złotych zgodnie z zasadami arytmetyki, tj. od 500 zł - w "górze", poniżej 500 zł - w "dół". Dane ujęte w tabelach w wierszach ogółem sumy działu i rozdziału są wynikiem tych zaokrągleń. Sumowanie poszczególnych składników zaokrąglonych kwot może wykazywać niewielkie różnice wynikające z tych zaokrągleń (w granicach 1 - 3 jednostek)

Załącznik nr 2

Liczba i stan dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

Rok	2010		2011			
	1	2	3	4	5	6
	Liczba pracodawców	Liczba zatrudnionych niepełnospr.	Liczba pracodawców	3:1	Liczba zatrudnionych niepełnospr.	5:2
Rynek chroniony	2 438	247 320	2 153	88,3%	254 931	103,1%
Rynek otwarty	15 965	90 328	18 549	116,2%	102 353	113,3%
Rynek mieszany	30	984	27	90%	1 032	104,9%
Ogółem	18 433	338 632	20 729	112,5%	358 316	105,8%
w tym nowozatrudnieni	3 731	13 100	3 672	98,4	16 282	124,3%

Wartość dofinansowania do wynagrodzeń (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	3/2
1	2	3	4
Dofinansowanie do wynagrodzeń	2 846 832	2 751 872	96,7%
w tym nowozatrudnieni	58 854,7	69 503,9	118,1%

Załącznik nr 3

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2010 r.			Wykonanie 2011 r.			
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	8:5
		osób	tys. zł	zł	osób	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem	925,95	52.116	4.690	934,09	52.274	4.664	99,4
1.1.	Zarząd Funduszu	3,00	617	17.148	2,98	696	19.467	113,5
1.2.	Administracja	922,95	51.499	4.650	931,11	51.578	4.616	99,3
2.	Z liczby ogółem:							
	Biuro Funduszu	570	34.631	5.059	592,74	35.329	4.967	98,2
	Oddziały	355,45	17.485	4.099	341,35	16.945	4.137	100,9

Załącznik nr 4**Kalkulacja oceny końcowej część PFRON**

Oceny wykonania budżetu części PFRON dokonano stosując kryteria⁴² oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2011 roku⁴³.

Przychody: 4.677.502 tys. zł

Wydatki: 4.261.994 tys. zł

Łączna kwota G : 8.939.496 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4768$

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wp = P : G = 0,5232$

Nieprawidłowości w przychodach: 9.800,3 tys. zł, co stanowiło 0,21% przychodów ogółem – w wyniku:

- Dopuszczenia do przedawnienia należności wskutek przewlekłego postępowania z winy PFRON na kwotę 107,5 tys. zł,
- utworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na kwotę 7.789,7 tys. zł w terminach niezgodnych z obowiązującymi przepisami,
- późnego podjęcia postępowania egzekucyjnego, w tym niewystawienie tytułów wykonawczych (po decyzjach określających wysokość zobowiązania) na kwotę 1.076,1 tys. zł,
- wydania pięciu decyzji bez ważnego upoważnienia odmawiających przyznanie ulgi w spłacie należności z tytułu wpłat na PFRON na kwotę 827 tys. zł.

Ocena cząstkowa przychodów z kalkulacji: pozytywna (5)

Ocenę tę obniżono o jeden punkt (do **4**) w związku z naruszeniem obowiązujących procedur przy tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na kwotę 4.890,9 tys. zł (dla 210 pozycji) podmiotów objętych postępowaniem egzekucyjnym w latach 2003-2008.

Nieprawidłowości w wydatkach: 748 tys. zł, co stanowi 0,02% wydatków ogółem – w wyniku:

- dokonania wypłaty II transzy środków w kwocie 387 tys. zł dla partnera projektu pomimo, że do przedłożonego rozliczenia części środków z I transzy nie załączono historii rachunków bankowych zleceniobiorców, co było wymagane postanowieniami zawartej umowy,
- dokonania zwrotu wadium na kwotę ogółem 361 tys. zł w przypadku dwóch postępowań o udzielenie zamówienia publicznego z naruszeniem terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych.

Ocena cząstkowa wydatków z kalkulacji: pozytywna (5)

Ocenę obniżono o jeden punkt (do **4**) z uwagi na nieuzasadnione dokonywanie przez PFRON wcześniejszych płatności za dostawy, usługi i roboty w przypadku 8 dowodów księgowych na łączną kwotę 889.902,96 zł.

Wynik końcowy $Wk = 4 \times 0,5232 + 4 \times 0,4768 = 4$

Ocena ogólna pozytywna

⁴² <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁴³ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

Załącznik nr 5

Wykaz organów, którym przekazano Informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
8. Minister Finansów
9. Minister Pracy i Polityki Społecznej
10. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
11. Rzecznik Praw Obywatelskich
12. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
13. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
14. Prezes Zarządu PFRON